

Östanvinden

Nr: 4-2004
1-2005

Ordförande har ordet:

Ja nu skriver vi 2005, dvs. ett något försenat nummer. Slutet av 2004 och början av detta år har ju tyvärr måst hamna i skuggan av alla stora katastrofer. Men livet måste ju ha sin gilla gång och vi kommer att fortsätta verka för bra skolbibliotek på många plan. Dels skall vi försöka erbjuda er roliga program och möjligheter till samtal kring skolbiblioteksfrågorna.

Vi hoppas också att den skärpning som skett av bibliotekslagen och vår nye skolministers olika uttalanden om vikten av läsning och satsning på skolbibliotek skall leda till något konkret. Det vore glädjande att se annat än vackra ord. I detta nummer kommer lite rapporter från olika konferenser och några program vi haft. Förhoppningsvis känner en del av er för att skriva några rader om det som sker ute på era skolbibliotek, det vill vi gärna läsa om. Framför allt slipper jag då fylla numret själv.

Med hopp om en snar vår!

Christer Holmqvist
ordf.

Innehållsförteckning:

Studiebesök på Serieteket	sid 2
Medlemsavgiften för 2005	sid 3
Stockholmskällan - vårt kulturarv på webben	sid 4
Hur kommer man "in" i skolan som bibliotekarie	sid 5
Boktips	sid 8
Kalendarium	sid 9
Styrelsen	sid 10

Medverkande i detta nr:

Ingrid Bergenudd, Kärrtorps gymn.,
Stockholm
Eva Fredrikzon, Enskilda gymn.,
Stockholm
Anita Höglund, Tumba bibliotek,
Botkyrka
Christer Holmqvist,
Mediateket, Utbildningsförv. Sthlm

Studiebesök på Serieteket

Onsdagen 3 november hade vi fått möjlighet att besöka Serieteket i Kulturhuset.

När vi kom dit fick vi se att man stängt två timmar tidigare för att vårt studiebesök skulle äga rum i lugn och ro. Vi kände oss mycket hedrade. Kristiina Kolehmainen grundare, eldsjäl och verksamhetsansvarig sedan starten var den som tog emot oss. Inledningsvis berättade hon om bakgrunden till hur Serieteket kom till.

Den 18 november 1996 öppnades Serieteket, Stockholms stadsbiblioteks specialbibliotek för tecknade serier. Samma år firade hela världen seriernas 100-årsjubileum. Detta räknat från R. F. Outcaults The Yellow Kid – den första dagstidningsserien. Det var borgarrådet Tjija Torpe som sa OK till Serieteket efter att Kristiina efter studiebesök utomlands bestämt sig för att Stockholm behövde ett sådant. Det blev en anställd, dvs Kristiina och lite pengar. Efter några år på Söder kom man 1999 till sina nuvarande lokaler i Kulturhuset nära Lava. Det som hela tiden drivit Kristiina är att man måste ta serier på allvar.

Kristiina Kolehmainen

Serieteket har ett bestånd på 9000 volymer och beståndet expanderar ständigt. Biblioteket är det enda i sitt slag i Sverige. De har bara album, inga serietidningar. I samlingarna finns bl.a. de allra senaste amerikanska och europeiska albumen och en växande sektion med klassiker.

Biblioteket köper huvudsakligen album för ungdomar och vuxna men även så kallade allåldersserier som Asterix, Lucky Luke, Gaston mm.

45000 utlån och 30000 besök. De köper inte via sambindningen utan man håller sig ajour via olika mailinglistor. Man prenumererar på 14 tidskrifter om serier. I Sverige finns "Bild och Bubbla" och "Animagi".

För att kallas serie krävs att det är två rutor. På hemsidan kan man läsa vilka olika genrer av serier det finns i Serieteket. Man skiljer på tre olika seriekulturer; den amerikanska, den europeiska och den japanska. Som kuriosum kan nämnas att de så populära japanska mangaserierna inte är en särskild typ, utan ordet manga är det japanska ordet för tecknade serier. Här blev det en intressant diskussion om de populära serieböckerna, typ Dragonball. Enligt Kristiina är Odas album bättre. En annan bra författare är Rumiko Takahashi.

Vi fick titta på ett stort antal exempel på olika serier och serietyper. Särskild glädjande för undertecknad och andra i liknande ålder var att återse de kära I Illustrerade klassikerna. Här vilar en stor del av min eventuella bildning. Bra serier för äldre är tex. Pappas flicka av Drechler, Stygga rätten av Talbot och Kanindödaren Kurt av Dahlerup eller Skin av Milligan.

Avslutningsvis berättade Kristiina om att hon fått pengar för att skapa en serieportal. Den skall bestå av tre delar; en biblioteksdel, en forskningsdel och en tidskriftsdel.

Nu hade timmarna runnit iväg och Kristiina verkade kunna prata hur länge som helst och hade hur mycket som helst att förmedla också. Vi som var där hade verkligen fått oss en riktig serielektion. Alla som har vägarna förbi Kulturhuset bör därför göra ett besök där.

Det finns ett nyhetsbrev att prenumerera på för den som vill hålla sig ajour. Titta på Serietekets webbplats, adressen hittar du i den gröna rutan i början av artikeln

<http://www.kulturhuset.stockholm.se/default.asp?id=1410>

Text & foto: Christer Holmavist

Medlemsavgiften för 2005

Nu är det hög tid att betala medlemsavgiften för 2005.
Sätt in 200 kr på pg 420 85 77-9,
SkolbibliotekÖst c/o Holmqvist
Lammholmsbacken 110
127 43 SKÄRHOLMEN
Skriv ditt namn på talongen så vi vet vem inbetalningen gäller.

<http://www.skolbibliotek.se/ost>

STOCKHOLMSKÄLLAN - vårt kulturarv på webben

www.stockholmskallan.se

Hur kan man använda vårt kulturarv i undervisningen? Det låter väl som en intressant fråga och historieämnet förtjänar verkligen att lyftas fram. Känner vi vår historia, kan vi lättare förstå vår samtid och kanske också påverka vår framtid.

Projektledare Johanna Karlsson från Utbildningsförvaltningen i Stockholm berättade på föreningens styrelsemöte den 31 januari 2005 på om ett nytt pedagogiskt projekt Stockholmskällan - ett samarbete mellan Stadsarkivet, Stadsmuseet, Stadsbiblioteket och Utbildningsförvaltningen.

Projektet startade för ett år sedan och är tänkt att bli en plats på Internet för dem som söker information om Stockholms historia. Det är treårigt och syftar till att synliggöra vårt rika kulturarv med hjälp av nya pedagogiska metoder.

Man vänder sig i första hand till lärare och elever i grundskolan och gymnasiet. Johanna berättade att man beslutat att vända sig till skolbibliotekarierna för att via oss lättare nå ut till tänkta användare i skolan. Vi kommer framöver att bli inbjudna till studiebesök och fortbildning.

Kulturarvet är viktigt för

- ungdomars identitetsskapande
- känslan för demokratin
- respekten för andra
- känslan för det offentliga rummet

Vad består det då av och hur kan det bäst utnyttjas i skolans undervisning? Ett axplock kan vara arkeologiska fynd och föremål, bilder, foton och dokumenterade konstutställningar, kartor, handskrifter och ritningar, statistik, fakta och skönlitteratur mm.

Lustfyllda överraskningar, god pedagogik och möjlighet till fördjupning och blir nyckelord som avgör om den här satsningen ska bli den framgång man hoppas på. Vi förmedlare ser med spänning fram emot resultatet.

Text: Eva Fredrikzon, Enskilda Gymnasiet

<http://www.skolbibliotek.se/ost>

Hur kommer man "in" i skolan som bibliotekarie?

Detta var rubriken på studiekvällen som styrelsen för SkolbibliotekÖst inbjudit intresserade till, den 31 januari i Mediotekets lokaler på Trekantsvägen i Liljeholmen.

En nätt liten skara på åtta personer hade lockats av evenemanget förutom styrelsemedlemmarna och vi grupperade oss informellt kring ett bord med kaffe och smörgåsar.

Det var två mer eller mindre luttrade men oförvägna bibliotekarier som sedan delade med sig av sina erfarenheter och gav goda och handfasta råd till de närvarande.

Först ut var Ingrid Bergenudd som med entusiasm berättade om sina erfarenheter från Kärrtorps gymnasiebibliotek.

Hennes bakgrund som lärare har varit till stor nytta, och hon vittnade om att det är stor skillnad på att arbeta i grundskolan jämfört med gymnasiet.

Som bibliotekarie gäller det först och främst att bygga upp ett förtroende och det tar tid, att bli varm i kläderna och att lära känna lärarna är inte gjort i en handvändning. Alla tillfällen till informella kontakter som bjuds är värdefulla. Ta tillfället i akt och fika med lärarna, ofta! Var med på studiedagar och delta i aktiviteter när det går! Att närvara vid ämneskonferenser, studiedagar och möten av olika slag är utmärkt. Tag med lärare till biblioteket och visa några nya böcker i deras ämne. Andra grupperingar som facklig aktivitet är också rekommendabelt.

Lägg krutet på dem som är intresserade. Det som är bra sprider sig sen som ringar på vattnet! Haka på i pedagogiska frågor! Att skicka e-post till en lärargrupp eller hela kollegiet då och då istället för att enbart lägga ut papper är ett bra sätt att marknadsföra biblioteket och göra sig påmind."

Lägg ut länkar på hemsidan inför aktuella projekt! Det gäller att ta för sig och själv boka in sig till klassen eller bjuda in elever och lärare till biblioteket. Att synas och höras i flera olika sammanhang i skolan är alltid bra. Var positiv så får du mycket tillbaka, uppmanade oss Ingrid och avslutade med att dela ut en utmärkt liten "lathund".

Därefter var det Kristofer Grens tur att inspirera oss med tips från sitt arbete som grundskole-bibliotekarie i Mariaskolan, Zinkensdamm som är en F-9 skola. Detta är hans första jobb som bibliotekarie sedan tre år tillbaka. Före honom jobbade en annan bibliotekarie i ett år ungefär. Men Kristofer har haft ledningen i ryggen redan från början och fortsatt med att bygga upp biblioteket och plöja ny mark i nyrenoverade lokaler. Skolbiblioteket är prioriterad verksamhet!! Han berättade vidare att han är med i ett arbetslag, ämnesgruppen i svenska åk 6-9. Det finns flera grupperingar åk F-2 t ex och Kristofer försöker arbeta både i mindre och större grupper och överbryggande med bl a bokprat för alla 1 timme/vecka. Även om det är ett stort bibliotek och gott om plats hade ett önskemål varit att ha ett helt öppet bibliotek, istället för fyra olika rum som det nu är. Det är svårt att ha överblick. Datasalen ligger i biblioteket vilket är en stor fördel. Alla läromedel är inlagda i den datoriserade katalogen liksom klassuppsättningarna som också är uppställda i biblioteket. Datorkulturen är god på skolan liksom mejlkulturen, vilket säkert är ovanligt. Kristofer har blivit IT-lärare för åk F-5 på kuppen. Nästa steg i utvecklingen är att skicka ut krav via mejl.

Varje måndag är det morgonmöte och då är Kristofer med och får information om vad som ska hända under veckan och kan själv informera om saker som rör biblioteksverksamheten. Hans ambition är att försöka delta i alla pedagogiska möten. Men lärarna är som alltid den största utmaningen. Att ge och ta med gott humör är viktigt och försöka strunta i lärares revirtänkande. Som bibliotekarie måste man hela tiden påminna om sin existens och vad man kan och visa det. Sedan är det skolledningens uppgift att driva biblioteksuppdraget.

Många kloka röster hördes i diskussionerna efteråt – här är ett smakprov:

Det är viktigt att ha en verksamhetsplan med målsättning och att regelbundet göra en utvärdering av densamma. Studiedagar med gemensam målformulering var ett annat tips. Någon påpekade de rent strukturella problemen: Vi vet inte riktigt hur skolvärlden ser ut och hur man som rektor resonerar och prioriterar.

Ledningen ser ibland på biblioteket på ett visst sätt.

Men som bibliotekarie märker man snabbt vilken skolkultur som gäller. Lärare är ofta så nöjda med biblioteket i teorin. Det hade varit bättre om man någon gång hade sagt: Detta är inte bra! Då hade det kanske hänt något lite snabbare.

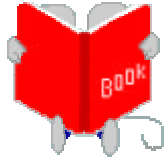
Inför projektplaneringar glömmer man ofta att bjuda in bibliotekarien. Nedskriven planering från lärarens sida av arbetet i biblioteket är inte en självklarhet och hamnar av en ren händelse på bibliotekariens bord i bästa fall. Nyutexaminerade lärare är väldigt ämnesinriktade och tvärtemot vad man skulle kunna tro, inte alls särskilt pedagogiskt orienterade. Praktiken under lärarutbildningen är borttagen. Forskning kring hur undervisningen på Lärarhögskolan påverkar nästa generations lärares undervisning vore intressant att ta del av. Om det finns någon? Är det rimligt att tillfälliga trender och idéer ofta styr undervisningen i svensk skola? Hur ska vi hinna ikapp verkligheten? Denna fråga fick sätta punkt för den diskussionsglada gruppen som hade kunnat fortsätta ytterligare en timme eller två.

Vid pennan
Eva Fredrikzon
Enskilda Gymnasiet

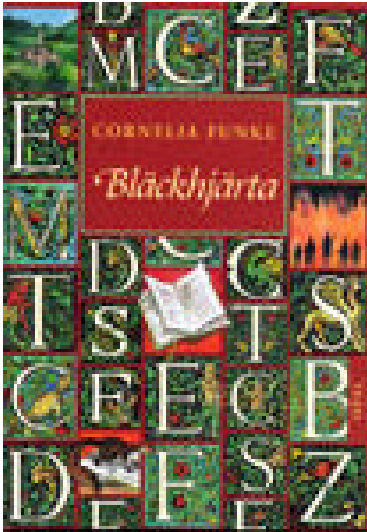

Ingrids lathund – hur man kommer "in" i skolan som bibliotekarie

- ?? Rom byggdes inte på en dag .....
- ?? Rom byggdes inte på två dagar .....
- ?? Värna om de informella kontakterna. Fika, lunch, trivselaktiviteter.
- ?? Nästla dig in i någon eller flera grupper – t.ex. festkommitté, SVG, matråd.....
- ?? Sätt dig in i hur skolan fungerar. Var med på lärarnas studiedagar (om inte innehållet är uppenbart ointressant för dig). Följ skoldebatten.
- ?? Satsa på den eller de lärare som är intresserade av att samarbeta med dig.
- ?? Sprid tips och information, gärna via e-post.
- ?? Ta för dig ! Vänta inte på att lärarna ska komma och fråga efter dig. Vill du ha bokprat, visa databaser e.dyl. för vissa klasser – lägg ut ett schema och fråga om det passar att klassen eller du kommer då.
- ?? Ge lärarna beröm (det behöver del!) när en klass har fått en uppgift som du tycker var bra.
- ?? Var serviceinriktad ! Om någon kommer i sista minuten och vill ha hjälp med något – försök att ställa upp om du kan. Det har du igen sedan.
- ?? Se till att synas och höras (i rimlig omfattning). Försök att få någon punkt på de flesta lärar/personalkonferenser. Se till att du kommer med fler positiva erbjudanden än förmaningar. Lämna meddelanden till skolans veckoblad.
- ?? Tänk på att lärare vill vara "bäst i klassen". Det kan vara genant att komma in i biblioteket och visa att man inte förstår sig på katalogen, hittar i hyllorna, eller kan använda Artikelsök.

Boktips

Bläckhjärta av Cornelia Funke

Det här är ett riktigt läsäventyr på nästan 600 sidor och som en gammal folksaga med kamp mellan det goda och det onda.

Meggie är 12 år och har en pappa som har en märkvärdig förmåga. Han kan läsa böcker så att figurerna i dem blir levande.

Men nu har han läst fram ett par riktigt otäcka typer, som tänker döda både Meggie och pappan i jakten på en mycket värdefull bok som pappan har. Mamman har också försvunnit på ett egendomligt sätt, och frågan är nu om bokens författare kan hjälpa till att få bort dessa skurkar och få mamman tillbaka. Det här är en bok för verkliga bokslukare!

Resan till kejsaren av Ylva Karlsson

Mikaela och Tobias bor i samma hus och när de åker hiss tillsammans så kliver de ut i en skog, en helt annan värld. Mikaela är jättesur, hon vill absolut inte vara i skogen och hon vill inte tro på att det här är en annan värld. Tobias däremot har bara gått och väntat på att få komma till någon av de världar han brukar läsa om.

Världen de kommit till är underlig, men människorna talar svenska. De säger något konstigt om att Tobias och Mikaela är kejsarbarnen som ska föras åter till Kejsaren. Tillsammans med Erna och Mund ger de sig av på en farlig resa mot Kejsarbergen.

En spännande, vacker och lättläst bok. Den är en hyllning till livet och människors lika värde.

Boktips: Anita Höglund,
Tumba bibliotek

Kalendarium

Rinkeby Bokmäss	Rinkeby, 11-13 mars 2005	Mer info: http://www.rinkebybokmassa.nu/
Studiebesök Punkt Medis	Medborgarplatsen, Sthlm 21 mars 2005, kl 17.30	Mer info: http://www.skolbibliotek.se/ost/program.htm
Seminarium om informationskompetens	Skövde, 31 mars 2005	Mer info: http://www.his.se/templates/va_nligwebbsida1.aspx?id=17973
Internationella barnboksdagen	2 april 2005	Mer info: http://www.ibby.org/Seiten/04_child.htm
Gymnasieskola i framtiden	Stockholmsmässan, Älvsjö 8-9 april, 2005	Mer info: http://www.liu.se/cku/konferens/framtgy/framtgy.html
Världsbokdagen	23 april 2005	Mer info: http://www.varldsbokdagen.nu/need_to_know/index2.html
Biblioteksdagarna 2005 Tema: Biblioteket i ett lärande samhälle	Stockholm, 18-20 maj 2005	Mer info: http://www.sab.se/g/almanacka.html
Bok & Bibliotek	Svenska Mässan, Göteborg, 29 september - 2 oktober 2005	Mer info: http://www.bok-bibliotek.se/
Skolforum	Stockholmsmässan, Älvsjö 31 oktober - 2 november 2005	Mer info:
SVIT 05 Tema: Skapande och lärande med medier och IT	1 november 2005 Regionala konferenser Föreningen Datorn i Utbildningen	Mer info: http://www.diu.se/diu.asp?val=konferens

<http://www.skolbibliotek.se/ost>

Styrelsen:

Ordf: Christer Holmqvist
Mediateket, Stockholm

christer.holmqvist@utbildning.stockholm.se
070-463 39 64

Vice ordf: Eva Fredrikzon
Enskilda Gymnasiet, Stockholm

fr@ens-gymn.se
08-21 95 32

Sekr: Anita Höglund
Tumba bibliotek, Botkyrka kommun

anita.hoglund@mhadata.nu
08-530 629 40

Kassör: Kristofer Gren
Mariaskolan, Stockholm

kristofer.gren@maria.stockholm.se
08-508 40 772

Birgitta Wallmark
Mediateket, Stockholm

birgitta.wallmark@utbildning.stockholm.se
070-463 39 67

Ingrid Bergenudd
Kärrtorps gymnasium, Stockholm

ingrid.bergenudd@utbildning.stockholm.se
08-508 32 525

Birgitta Forsblom
Rönninge skolbibliotek, Salems kommun

bforsblom@hotmail.com

Helena Klingberg
Barn- och ungdomsförv., Katrineholm

Helena.Klingberg@bou.katrineholm.se
0150-576 23 el. 070-32 25 135

Malin Jacobsson
Södermalmsskolan, Stockholm

malin.jacobsson@maria.stockholm.se
08-508 40 950

<http://www.skolbibliotek.se/ost>